

Ewa Leniart

**Eustachy Roman Lech
(1919-1991), prokurator WPR
w Rzeszowie i Lublinie, sędzia
WSR w Rzeszowie, adwokat**

Eustachy Roman Lech urodził się 22 listopada 1919 r. w miejscowości Tucze w powiecie Przemyślany należącym do województwa tarnopolskiego. Był Polakiem wyznania rzymskokatolickiego. Przyszedł na świat jako piąte, ostatnie dziecko w rodzinie – po Eugeniuszu, Władysławie, Konstantym i Janie. Jego ojciec – Konstanty – był kierownikiem szkoły powszechnej, zmarł w 1936 r. Matka Eustachego – Klementyna, z domu Kabarowska, była nauczycielką. Rodzice prowadzili również pięciohektarowe gospodarstwo rolne, dzięki czemu po II wojnie światowej Eustachy Lech przypisywał sobie pochodzenie chłopskie. Do szkoły powszechnej, do czwartej klasy włącznie, uczęszczał w Lipowcach w pow. Przemyślany. Następnie zdał egzamin wstępny do Gimnazjum Ogólnokształcącego im. Jana III Sobieskiego w Złoczowie, w którym ukończył dwie klasy, a w 1931 r. przeniósł się do IX Gimnazjum Ogólnokształcącego im. Jana Kochanowskiego we Lwowie, gdzie w 1937 r. złożył egzamin dojrzałości. Jesienią tego roku rozpoczął studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie (tu także został uczestnikiem kursu prawa lotniczego, cieszącego się dużym uznaniem wśród ośrodków kształcących w tym zakresie). Gdy wybuchła wojna, był na drugim roku. Nie brał udziału w kampanii wrześniowej. 1 października 1940 r., wzorem rodziców i starszych braci, podjął pracę jako nauczyciel w szkole powszechnej w Łopatynie, pow. Kamionka Strumiłowa, gdzie był zatrudniony do 15 czerwca 1941 r. Po ataku Niemców na Związek Radziecki przeniósł się do Lwowa, gdzie 1 września 1941 r. rozpoczął pracę jako robotnik w Elektrowni Miejskiej. 26 grudnia 1941 r. został kierownikiem sklepu w księgarni „Szymlewska”, a od 2 lipca 1943 r. wykonywał obowiązki buchaltera w firmie „Arch. Ptaszyński” w Szczucinie w woj. tarnopolskim.

W 1943 r. został aresztowany przez Niemców i po dwumiesięcznym pobycie w więzieniu wywieziony na roboty przymusowe do Prus Wschodnich. Z tego okresu wiadomo jedynie, iż od 16 października 1943 do 30 września 1944 r. był robotnikiem rolnym w Kłaj-

pedzie. Po zwolnieniu z pracy przymusowej zgłosił się 15 października 1944 r. do Ludowego Wojska Polskiego w Rejonowej Komendzie Uzuppełnień w Wilnie. Karierę wojskową rozpoczął od stopnia szeregowca w 9. Zapasowym Pułku Piechoty w Białymstoku. Będąc w wojsku, w lipcu 1945 r. wznowił przerwane na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie studia – zapisał się na Wydział Prawa i Nauk Społeczno-Ekonomicznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Naukę na tej uczelni kontynuował w latach akademickich 1944/1945 i 1946/1947, z zaliczeniem dwóch lat studiów odbytych przed wojną na UJK.

Eustachy Lech był średnim studentem. Kolejne lata studiów zaliczał z następującymi wynikami: na I roku egzaminy z przedmiotów: teoria prawa, prawo rzymskie, prawo polskie, historia prawa na Zachodzie Europy, etyka – z wynikiem ogólnym dobrym z odznaczeniem z historii prawa na Zachodzie Europy; na II roku: prawo kościelne, ekonomia polityczna, prawo polityczne wraz z nauką o państwie, prawo narodów – z wynikiem ogólnym dostatecznym; na III roku: skarbowość, prawo skarbowe, nauka administracji i prawo administracyjne, statystyka, prawo karne i postępowanie karne, filozofia prawa – z wynikiem ogólnym dostatecznym; zaś na IV roku: prawo cywilne, postępowanie sądowe, prawo handlowe i wekslowe, prawo międzynarodowe prywatne – z wynikiem ogólnym dobrym.

W sierpniu 1945 r. rozpoczął służbę w wojskowym wymiarze sprawiedliwości, początkowo jako oficer śledczy w Wojskowej Prokuraturze Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Warszawie. 3 czerwca 1947 r. został skierowany do Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Lublinie na stanowisko podprokuratora. Z Lublina – 5 grudnia 1947 r. – przeniesiono go na równorzędne stanowisko do Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Rzeszowie, gdzie służył do 30 sierpnia 1949 r. Przełożeni przydzielali mu sprawy specjalne i pokazowe. Aktywnością i poświęceniem w wykonywaniu obowiązków służbowych w wojskowych organach sprawiedliwości przyczyniał się do umacniania władzy ludowej. Jako prokurator był skutecznym narzędziem eliminacji ze społeczeństwa działaczy organizacji niepodległościowych, uznanych przez komunistów za wrogów wprowadzanej przez nich przy radzieckiej pomocy formy ustrojowej.

Nie od razu udało się Eustachemu Lechowi zyskać przychyłność przełożonych. W jednej z ocen czytamy, iż „sprawy śledcze opracowywał dokładnie, na poziomie i w swoim czasie. Jednak pod względem analizy politycznej prowadzonych spraw był szablonowy i obojętny”. Pochodzenie inteligenckie, dobre wykształcenie i młody wiek sprawiały, że przełożeni z uwagą przyglądali się jego działaniom i zachowaniu. Ich niepokój budził fakt, iż do ówczesnego ustroju ustosunkowany był początkowo nieprzychylnie, czemu miał dawać wyraz w swych wypowiedziach, nie kryjąc „pogardy do ustroju oraz do faktu, że przyszło mu pracować na państwowej posiadzie. W owym czasie również do służby wojskowej przejawiał niechęć i chciał się zwolnić do cywila”.

Argumentem przemawiającym przeciwko Lechowi było przede wszystkim to, że pozostawał bezpartyjny – tym bardziej że nie wykazywał chęci podnoszenia świadomości marksistowsko-leninowskiej. Przełożeni podkreślali, że „w sprawach kształtowania swej świadomości partyjnej nie wykraczał poza ramy szkolenia obowiązkowego”. Dodatkowo

stwierdzono, że „nie przezwyciężył jeszcze w całości przeżytków ideologii kapitalistycznej, w szczególności wpływu tej ideologii w dziedzinie nauki prawa karnego”, a „dla podniesienia uświadomienia ideologiczno-politycznego na właściwy poziom wymagał systematycznego szkolenia i opieki. W szczególności dla przezwyciężenia burżuazyjnych teorii w prawie karnym wymagał skrupulatnego studiowania radzieckiej nauki prawa karnego”. Zarzucano mu, że „swe zapatrywania polityczne miał w kierunku przedwojennego mieszczanina”. Dowodem na to miał być fakt, iż m.in. wygłaszając w 1948 r. referat nt. „Istoty wyzysku kapitalistycznego”, posługiwał się jedynie tezami ekonomistów kapitalistycznych, nie zaś Marksa i Engelsa.

Wobec krytycznej oceny przełożonych Lech miał dwie możliwości: podporządkować się ich oczekiwaniom i działać zgodnie z założeniami komunistycznego wymiaru sprawiedliwości lub odejść z wojska i z zajmowanego stanowiska. Wybrał pierwsze rozwiązanie. Dowodzi tego opinia służbowa przełożonego – prokuratora Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Rzeszowie – mjr. Filipa Barskiego za okres od 21 kwietnia 1948 do 21 kwietnia 1949 r., w której czytamy, że Eustachy Lech „zmienił swe polityczne nastawienie poprzez pozytywne ustosunkowanie się do ówczesnej rzeczywistości, Związku Radzieckiego i państw demokracji ludowej”. Potwierdził to także sposobem wykonywania obowiązków służbowych, stając się skutecznym narzędziem wykorzystanym do poszerzania i utrwalania władzy przez komunistów.

Występując jako oskarżyciel publiczny, często był bierny; nie składał żadnych wniosków dowodowych, godząc się tym samym wielokrotnie na ograniczenie postępowania dowodowego jedynie do odczytania protokołów zeznań świadków ze śledztwa. Aktywność przejawiał jedynie, zgłaszając wnioski końcowe, np. o wymierzenie oskarżonemu kary śmierci. Dowodzi to, iż w pełni identyfikował się z wdrażanym przez komunistycznych ideologów pojmowaniem prawa karnego jako skutecznego narzędzia represji politycznych.

Utożsamianie się z zadaniami, jakie stawiano przed prokuratorem wojskowym, spowodowało zmianę oceny Lecha, postrzeganego wówczas przez przełożonych jako człowieka inteligentnego, posiadającego zdolność szybkiego pojmowania nowych zagadnień, trafnego rozumowania i umiejętnego wyrażania swych myśli zarówno ustnie, jak też pisemnie.

1 września 1949 r., na mocy rozkazu personalnego nr 562 z 2 sierpnia 1949 r., Eustachy Lech został sędzią Wojskowego Sądu Rejonowego w Rzeszowie. Urząd ten piastował do 30 czerwca 1953 r. Pracował wydajnie, czego dowodem jest 29 wyroków śmierci orzeczonych z jego udziałem – w roli sędziego lub prokuratora – przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Rzeszowie.

W przeciwieństwie do wielu prawników ówczesnego wojskowego wymiaru sprawiedliwości posiadał dobre przygotowanie teoretyczne, zdobyte częściowo przed wojną, zarówno z zakresu prawa materialnego, jak też formalnego. Jednocześnie przełożeni dostrzegali, że Eustachy Lech nie wykazywał praktycznej umiejętności stosowania przepisów prawa karnego. Tłumaczono to krótkim stażem pracy na stanowisku sędziego. Potwierdzeniem

tej tezy jest statystyka uchylonych wyroków w sprawach, które rozpoznał Lech. Otóż na 76 spraw, w których orzekł Eustachy Lech od 1 stycznia 1952 do końca września 1952 r., wyroki w 18 sprawach zostały uchylone przez Najwyższy Sąd Wojskowy. Stanowi to 23,6% ogólnej ilości spraw rozpoznanych przez niego w tym okresie. Potwierdza to tezę o słabym merytorycznym uzasadnieniu podanych rozstrzygnięć.

Wytykane mu błędy Lech starał się usunąć, m.in. stosując się do udzielanych przez przełożonych wskazówek. Jak pisał mjr Waław Pietroń – szef Wojskowego Sądu Rejonowego w Rzeszowie – Eustachy Lech „braki warsztatowe nadrabiał cechującym go socjalistycznym stosunkiem do pracy, zaangażowaniem oraz szybkością załatwianych spraw”. Dodatkowo Pietroń podkreślał jego „pozytywne ustosunkowanie się do ówczesnej rzeczywistości, do Związku Radzieckiego oraz innych krajów demokracji ludowej [...] był politycznie dobrze uświadomiony. Znał i rozumiał przemiany ustrojowe i pracą swą włączał się w proces budownictwa podstaw socjalizmu. Odnaczał się też należyłą czujnością wobec wrogów klasowych. Do rozpraw przygotowywał się starannie, prowadził je wnikliwie, z powagą, nie popełniając zasadniczych błędów w zakresie prawa formalnego”. Był oceniany przez przełożonych jako oficer zdyscyplinowany, pracowity, obowiązkowy, dokładny i sumienny.

Za dużą wydajność w pracy, wzorowe zachowanie w służbie oraz gorliwą i owocną pracę oraz sumienne wykonywanie obowiązków służbowych Eustachy Lech otrzymywał liczne dowody uznania: 1 maja 1950 r. nagrodę pieniężną, a 21 lipca 1950 r., 27 kwietnia i 21 lipca 1951 r. pochwały z wpisem do akt osobowych.

28 marca 1952 r. Eustachy Lech został kandydatem na członka PZPR. Ponadto przyjął obowiązki przewodniczącego miejscowego koła Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej i zaczął aktywnie uczestniczyć w życiu oddziałowej organizacji partyjnej. Od tego momentu był już „pod względem politycznym i ideologicznym uświadomiony dobrze. Jego światopogląd stał się materialistyczny, a przez studiowanie dzieł klasyków marksizmu i interesowanie się aktualnymi zagadnieniami politycznymi podnosił swój stopień rozwoju ideologiczno-politycznego”. Egzamin ze szkolenia partyjnego złożył z wynikiem bardzo dobrym.

Mimo to inteligenckie pochodzenie Eustachego Lecha oraz stwierdzenia, że wprawdzie redaguje orzeczenia „dość poprawnie, jednak daje się odczuć [w nich] brak głębszej analizy polityczno-prawnej ustalonego stanu faktycznego, co niejednokrotnie pociąga za sobą niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy, przyjęcie nieprawidłowej kwalifikacji, względnie wymierzenie niewspółmiernie surowej kary (10 takich wypadków)”, stały się przyczyną zainteresowania się nim Informacji Wojskowej. Kierownik III Sekcji Okręgowego Zarządu Informacji nr V mjr Grozowski w notatce z 3 kwietnia 1951 r. pisał: „w działalności orzeczniczej Eustachego Lecha zanotowano fakty zmniejszania wysokości wyroków na byłych członków reakcyjnego podziemia, odwrotnie stosuje wobec osób pochodzących z klasy robotniczej, a szczególnie przewinionych pracowników MO i UB. Stwierdzono również, że ww. prowokował świadków do odwołania swoich zeznań”. Za-

chowania takie świadczyć miały o tym, że Lech prowadził „wrogą robotę” wobec władzy komunistycznej. Sprawie jednak nie nadano dalszego biegu, polecając jedynie dalsze rozpoznanie sędziego.

Praktyka taka nie była niczym niezwykłym. Władza komunistyczna, nie mając społecznej legitymizacji, obawiała się obywateli, także tych, którzy byli wobec niej ulegli, i chętnie sięgała po różne mechanizmy zastraszania, tylko po to, aby utrzymać swych urzędników w karności i bezwarunkowym podporządkowaniu.

Komisja Kontroli Partyjnej podjęła sprawę o skreślenie Lecha z listy kandydatów na członków PZPR. Dokładnego przebiegu tego postępowania nie udało się ustalić, natomiast Lech w styczniu 1955 r. został członkiem Stronnictwa Demokratycznego. Ponadto był pilnym i systematycznym uczestnikiem podstawowego kursu języka rosyjskiego, zaś braki zawodowe z okresu wcześniejszego zaczął uzupełniać przez studiowanie radzieckiej nauki prawa karnego. Wnikliwa analiza orzeczeń sądów drugiej instancji w sprawach, w których orzekał, pomagała mu zaś unikać błędów, które wcześniej były wynikiem „niezrozumienia materialnej istoty przestępstwa oraz braku należytego uświadomienia politycznego, a co za tym idzie niemożnością zrozumienia treści walki klasowej”.

We wniosku szefa Wojskowego Sądu Rejonowego w Rzeszowie – Władysława Sie rackiego – z 6 czerwca 1952 r. o mianowanie Eustachego Lecha majorem czytamy, iż był on „oficerem zdyscyplinowanym, pracowitym, obowiązkowym, w pracy dokładnym i sumiennym”. Chętnie także stosował się do udzielanych mu wskazówek, zaś rozprawy sądowe prowadził „sprawnie i dobrze, nie popełniając zasadniczych błędów z zakresu prawa procesowego”. Dodatkowo jego atutem było to, iż „przez wnikliwe i systematyczne studiowanie radzieckiej nauki prawa karnego, orzeczeń Najwyższego Sądu Wojskowego oraz wybranych artykułów z »Wojskowego Przeglądu Prawniczego«, pogłębiał swą wiedzę prawniczą, dążąc w ten sposób do usunięcia popełnionych błędów w orzecznictwie”.

1 lipca 1953 r. Eustachy Lech objął urząd zastępcy szefa Wojskowego Sądu Rejonowego w Rzeszowie. Jego ocena jako sędziego winna być dokonana przede wszystkim z uwzględnieniem faktu, iż jako sędzia wojskowego wymiaru sprawiedliwości dostosowywał prawo do nowych, komunistycznych potrzeb, zwłaszcza wobec niemożności natychmiastowej zmiany całego porządku prawnego. Zadaniem sędziego w owym czasie było wspieranie walki z wrogiem klasowym i potwierdzanie słuszności dokonywanych przemian społecznych, gospodarczych i politycznych.

W tym kontekście nowego znaczenia nabiera pojęcie niezawisłości sędziowskiej w odniesieniu do Eustachego Lecha. Warto przytoczyć opinię wyrażoną przez szefa Wojskowego Sądu Rejonowego w Rzeszowie – mjr. Andrzeja Makowicza, który stwierdził, że Eustachy Lech „w zasadzie pracuje samodzielnie, zaś decyzje w ważniejszych sprawach uzależnia od zdania przełożonego”. Stanowiło to zaprzeczenie zasad niezależności i niezawisłości sędziowskiej Lecha i jednocześnie potwierdzało tezę o interioryzacji przezeń roli sędziego – jako skutecznego narzędzia komunistycznej władzy.

Na mocy rozkazu personalnego nr 378 z 14 kwietnia 1954 r. Eustachy Lech został przeniesiony do dyspozycji Głównego Zarządu Politycznego, zaś 3 czerwca 1954 r. zwolniony z wojska. Do rezerwy przeniesiono go rozkazem personalnym Ministra Obrony Narodowej nr 599 z 22 czerwca 1954 r. Od 1 października do 11 listopada 1960 r. odbył ćwiczenia wojskowe w Zarządzie Kwaterunkowo-Budowlanym Warszawskiego Okręgu Wojskowego.

W wojsku zdobywał kolejno stopnie chorążego, podporucznika, porucznika (uchwała nr 160 z 17 grudnia 1946 r.), kapitana (rozkaz personalny nr 4 z 22 lipca 1948 r.) i majora (rozkaz personalny nr 895 z 1 lipca 1952 r.).

Ustalenie przebiegu kariery zawodowej Eustachego Lecha po opuszczeniu wojskowego wymiaru sprawiedliwości rodzi liczne trudności. Od 1 lipca 1954 do 24 sierpnia 1959 r. był arbitrem w Okręgowej Komisji Arbitrażowej w Rzeszowie. 1 stycznia 1955 r. został wpisany na listę adwokatów, a 22 lutego 1955 r. – na listę obrońców wojskowych. Od 1957 do 31 grudnia 1963 r. był adwokatem w Zespole Adwokackim nr 3 w Rzeszowie.

22 czerwca 1959 r. podjął pracę w charakterze radcy prawnego w Rzeszowskim Przedsiębiorstwie Produkcji Leśnej „Las”, gdzie początkowo był zatrudniony w wymiarze ½ etatu. Z dniem 1 stycznia 1964 r. zwiększono wymiar jego czasu pracy w tym przedsiębiorstwie. Za zaangażowanie w pracy na rzecz przedsiębiorstwa oraz wkład w realizację zadań gospodarczo-finansowych był wielokrotnie nagradzany podwyższaniem wynagrodzenia.

W okresie swego zatrudnienia w Przedsiębiorstwie „Las” – w czerwcu 1966 r. – rozpoczął doraźne świadczenie usług prawnych na rzecz Miejskiego Zarządu Budynków Mieszkalnych w Rzeszowie, a w 1968 r. zaczął obsługę prawną Wojewódzkiego Zakładu Urządzeń Pożarniczych Straży Pożarnych w Rzeszowie. 23 czerwca 1971 r. ukończył dwuletnie studium ekonomiczne na Wieczorowym Uniwersytecie Marksizmu-Leninizmu przy Komitecie Wojewódzkim PZPR w Rzeszowie. Z pracy w Przedsiębiorstwie Produkcji Leśnej „Las” został zwolniony 31 sierpnia 1976 r. Od 1981 r. był pracownikiem Rzeszowskiego Przedsiębiorstwa Produkcji Rynkowej „Elektrometr” w Rzeszowie, skąd – według ustaleń niepotwierdzonych w dokumentach – około 1988 r. odszedł na emeryturę¹.

Jego żoną była Irena z domu Lubińska, z którą miał dwóch synów: Waclawa i Marka². Zmarł 2 kwietnia 1991 r. w Rzeszowie. Został pochowany na cmentarzu Wilkowyja.

Za pracę na rzecz komunistycznego państwa był wielokrotnie nagradzany. Odznaczono go Brązowym Krzyżem Zasługi na podstawie uchwały KRN z 24 maja 1946 r.; Srebrnym Krzyżem Zasługi – uchwała KRN z 21 lipca 1947 r. i Brązowym Medalem „Siły Zbrojne w służbie Ojczyzny” – zarządzenie Prezydenta RP z 12 października 1951 r. W 1968 r. Zarząd Okręgu Zrzeszenia Prawników Polskich w Rzeszowie wystąpił z wnioskiem o nadanie Lechowi odznaki „Zasłużony dla województwa rzeszowskiego”. W aktach osobowych brak jednak informacji, czy odznakę tę mu przyznano.

¹ Spółdzielnia Pracy „Elektrometr” w Rzeszowie nie zgodziła się udostępnić dokumentów, tłumacząc odmowę ochroną danych osobowych.

² Próba spotkania z Waclawem Lechem nie powiodła się, gdyż nie był on zainteresowany rozmową o ojcu.

Biogramy

Przebieg kariery w wymiarze sprawiedliwości:

- 21 XII 1944 – 8 V 1945 r. – oficer dochodzeniowy baonu w 3. Brygadzie w Piotrowicach;
- 8 V 1945 – 22 VIII 1945 r. – oficer dochodzeniowy w I Baonie Ochrony KBW Lublin;
- 22 VIII 1945 – 1 VII 1946 r. – oficer śledczy w Wojskowej Prokuraturze KBW Warszawa;
- 3 VI 1947 – 5 XII 1947 r. – podprokurator w Wojskowej Prokuraturze Rejonowej w Lublinie (rozkaz personalny nr 689 z 3 VI 1947 r.);
- 5 XII 1947 – 30 VIII 1949 r. – podprokurator w Wojskowej Prokuraturze Rejonowej w Rzeszowie (rozkaz personalny nr 1309 z 5 XII 1947);
- 1 IX 1949 – 30 VI 1953 r. – sędzia Wojskowego Sądu Rejonowego w Rzeszowie (rozkaz personalny nr 562 z 2 VIII 1949 r.);
- 1 VII 1953 – 13 IV 1954 r. – zastępca Szefa Wojskowego Sądu Rejonowego w Rzeszowie.

Źródła: Archiwum Instytucji Centralnych MON, Akta osobowe obrońcy wojskowego Eustachego Lecha, sygn. 1559/99/130; Archiwum KUL, Akta osobowe studenta Eustachego Lecha, sygn. PNSE 6371; Archiwum Okręgowej Rady Adwokackiej w Rzeszowie, Akta osobowe adwokata Eustachego Lecha, sygn. OS 23/54; AIPN, 835/43, Zespół Głównego Zarządu Informacji Wojskowej, Informacja kierownika III sekcji Okręgowego Zarządu Informacji nr V, k. 130–131; Podkarpacki Urząd Wojewódzki, Archiwum Zakładowe, RPPL „Las” w Rzeszowie, Akta osobowe Lech Eustachy, sygn. 1214/1981; Archiwum Wojsk Łądowych, Akta personalne Eustachy Lech, sygn. 908/03 [15055]; AIPN Rz, 76073, Akta paszportowe Eustachego Lecha; K. Szwagrzyk, *Prawnicy czasu bezprawia. Sędziowie i prokuratorzy wojskowi w Polsce 1944–1956*, s. 354, Kraków–Wrocław 2005, T. Bereza, P. Chmielowiec, *Skazani na karę śmierci przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Rzeszowie w latach 1946–1954*, s. 8, Rzeszów 2004; J. Borowiec, *Aparat bezpieczeństwa publicznego a wojskowy wymiar sprawiedliwości. Rzeszowszczyzna 1944–1954*, s. 209, Warszawa 2004; M. Cincio, *W XX-lecie Wojewódzkiej Izby Adwokackiej w Rzeszowie*, Rzeszów 1971, s. 26, 75–76; A. Stawarska-Rippel, *Prawo sądowe Polski Ludowej 1944–1950 a prawo Drugiej Rzeczypospolitej*, Katowice 2006, s. 127, 133, A. Redzik, *Kurs prawa lotniczego przy Wydziale Prawa Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie (1936–1939)*, „Rocznik Lwowski” 2006, s. 56.

Wykaz osób skazanych na karę śmierci przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Rzeszowie, w których procesach Eustachy Lech występował jako prokurator lub członek składu orzekającego sądu

Lp.	Imię i nazwisko	Sygnatura akt	Zarzut	Data wyroku	Wymiar kary	Charakter udziału Eustachego Lecha w sprawie
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
1	Bronisław Adamiec, s. Franciszka, ur. 26 I 1919 r.	AIPN Rz, 07/1793 (Sr. 142/50)	współdział w zastrzeleniu pełnomocnika reformy rolnej Władysława Kornaka	17 III 1950 r.	kara śmierci, zamieniona na podstawie ustawy z dn. 22 II 1947 r. o amnestii na karę 15 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego
2	Julian Bartuś, s. Antoniego, ur. 6 I 1922 r.	AIPN Rz, 107/733 (Sr. 597/48)	kierowanie organizacją WiN na terenie powiatu przeworskiego	14 IX 1948 r.	kara śmierci, zamieniona przez Prezydenta RP na dożywotnie więzienie	prokurator
3	Ignacy Bogucki, s. Jakuba, ur. 30 VI 1898 r.	AIPN Rz, 107/1347 (Sr. 328/52)	działalność w AK, a następnie w WiN na terenie powiatu łańcuckiego	24 III 1950 r.	kara śmierci, zamieniona na podstawie ustawy z dn. 22 II 1947 r. o amnestii na karę 15 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego
4	Józef Cencora, s. Macieja, ur. 18 I 1908 r.	AIPN Rz, 25/2479 (Sr. 563/50)	działalność w AK na terenie powiatu lubaczowskiego, zastrzelenie Michała Kowala i komendantura posterunku MO w Dachnowie – Stanisława Lewickiego	31 X 1950 r.	kara śmierci, zamieniona na podstawie ustawy z dn. 22 II 1947 r. o amnestii na karę 15 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego
5	Józef Ciurkot, s. Jana, ur. 22 II 1927 r.	AIPN Rz, 107/879 (Sr. 214/49)	działalność w organizacji WiN na terenie powiatu debickiego, zastrzelenie wójta gminy Dębica – Henryka Dybowskiego	11 IV 1949 r.	kara śmierci, zamieniona na podstawie ustawy z dn. 22 II 1947 r. o amnestii na karę 15 lat więzienia	prokurator

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
6	Iwan Kaczor, s. Stanisława, ur. 3 I 1928 r.	AIPN Rz, 107/999 (Sr. 856/49)	przynależność do UPA na terenie województwa rzeszowskiego w sotni „Brodacza”, udział w potyczkach z Wojskiem Polskim oraz zabór mienia ruchomego	29 XII 1949 r.	kara śmierci, wyrok złagodzony przez NSW do kary dożywotniego więzienia	przewodniczący składu orzekającego
7	Roman Kisiel, s. Walentego, ur. 1 VII 1916 r.	AIPN Rz, 107/1413 (Sr. 40/53)	kierowanie organizacją Polskie Powstancze Siły Zbrojne na terenie województwa rzeszowskiego i łódzkiego	5 IV 1953 r.	kara śmierci, wyrok złagodzony przez NSW do 15 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego
8	Benedykt Klimek, s. Wincentego, ur. 15 XII 1889 r.	AIPN Rz, 137/1-7 (Sr. 152/48)	działalność w organizacji WiN na terenie powiatu krośnieńskiego; kierowanie wywiadem w organizacji WiN na terenie Krosna	7 V 1948 r.	kara śmierci, wyrok złagodzony przez NSW do 15 lat więzienia	prokurator
9	Marian Kocaj, s. Antoniego, ur. 15 X 1921 r.	AIPN Rz, 25/2634 (Sr. 186/51)	udział w wykonywaniu wyroków na konfidentach niemieckich, nacjonalistach ukraińskich i konfidentach MO w ramach Ludowej Straży Bezpieczeństwa na terenie powiatu rzeszowskiego	25 IV 1951 r.	dwukrotna kara śmierci, zamieniona na podstawie ustawy z dn. 22 II 1947 r. o amnestii na karę 15 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego
10	Władysław Matias, s. Józefa, ur. 27 I 1924 r.	AIPN Rz, 107/1631 (Sr. 50/54)	działalność w oddziale NOW na terenie powiatu jarosławskiego, zastrzelenie komendanta powiatowego MO w Jarosławiu – Józefa Kosika	29 V 1953 r.	kara śmierci, wyrok uchylony przez NSW, po ponownym rozpoznaniu sprawy skazany na 15 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego
11	Zenon Matuła, s. Filipa, ur. 13 II 1926 r.	AIPN Rz, 107/1226 (Sr. 125/51)	działalność w AK, działalność w oddziale NOW na terenie powiatu kolbuszowskiego, współudział w zastrzeleniu milicjanta - Weintrauba	30 VIII 1950 r.	kara śmierci, zamieniona na podstawie ustawy z dn. 22 II 1947 r. o amnestii na karę 15 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
12	Kazimierz Moskal, s. Jana, ur. 28 I 1915 r.	AIPN Rz, 122/223 (Sr. 300/48)	kierowanie organizacją WiN na terenie powiatu nizańskiego	7 VI 1948 r.	kara śmierci, wyrok złagodzony przez NSW do 15 lat więzienia	prokurator
13	Edward Naróg, s. Jana, ur. 6 IX 1924 r.	AIPN Rz, 107/1265 (Sr. 319/51)	dokonanie wiosną 1949 r. w Brzozie Stadnickiej zbrojnego napadu na członka ORMO Stanisława Muriasa, którego pobił, 26 VI 1946 r. w Brzozie Stadnickiej przestrzelił prawą nogawkę od spodni milicjantowi Zygmuntowi Sipiączce, w I 1949 r. na szosie pod Leżajskiem dokonał zbrodnego napadu na urzędnika leśniczego Stanisława Cislę, któremu przy użyciu przemyocy zabrał zegarek kieszonkowy, pas z koalicijką, mundur i buty, 19 VII 1949 r. w Brzozie Stadnickiej śmiertelnie postrzelił milicjanta Stanisława Maca, w VII 1949 r. oddał kilka strzałów do milicjantów, którzy usiłowali go ująć, w zimie 1949 oddał kilka strzałów do milicjanta, który usiłował go ująć, 5 VI 1950 r. w Jelnej pow. Łańcut przy użyciu przemyocy dokonał zaboru artykułów spożywczych i pieniędzy na szkodę miejscowej Spółdzielni Samopomocy Chłopskiej	5 I 1951 r.	kara śmierci, postanowieniem NSW wyrok został w całości uchylony, a sprawę przekazano do ponownego rozpoznania (po ponownym rozpoznaniu sprawy przez WSR w Rzeszowie w innym składzie, Naróg został skazany na karę łączną dożywotniego więzienia)	przewodniczący składu orzekającego
14	Franciszek Parys, s. Karola, ur. 3 XII 1924 r.	AIPN Rz, 107/652 (Sr. 123/48)	działalność w oddziale poakowskim Jana Totha, ps. „Mewa”, na terenie powiatu nizańskiego	12 IV 1948 r.	kara śmierci – wyrok wykonano	prokurator

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
15	Stanisław Piechota, s. Jana, ur. 2 V 1916 r.	AIPN Rz, 107/1237 (Sr. 167/51)	działalność w oddziale NSZ Wojciecha Lisa, ps. „Mściciel”, na terenie powiatu mieleckiego, udział w rozbrojeniach funkcyj- nariuszy MO, UB, żołnierzy WP i ACz, współudział w zastrze- leniu członka WRN – Adama Jermioły w Zapolu, powiat kolbuszowski	14 XII 1950 r.	dożywocie (trzykrotna cząstkowa kara śmierci), wyrok zamieniony na pod- stawie ustawy z dn. 22 II 1947 r. o amnestii na karę 15 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego
16	Edward Pukała, s. Wincentego, ur. 29 VI 1921 r.	AIPN Rz, 107/1793 (Sr. 142/50)	udział w wykonaniu wyroków śmierci na pełnomocnikach reformy rolnej: Stanisławie Ossaku, Zenonie Kondraszczuku i Władysławie Kornaku	17 III 1950 r.	15 lat (cząstkowa kara śmierci), wyrok zamienio- ny na podstawie ustawy z dn. 22 II 1947 r. o amne- stii na karę 15 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego
17	Jan Rydzowski, s. Józefa, ur. 11 I 1923 r.	AIPN Rz, 107/657 (Sr. 150/48)	działalność w oddziale NSZ Wojciecha Lisa, ps. „Mściciel”, na terenie powiatu mieleckiego	13 III 1948 r.	kara śmierci, zamieniona przez Prezydenta RP na dożywocie	prokurator
18	Jan Sęsiadek, s. Józefa, ur. 18 IX 1949 r.	AIPN Rz, 107/879 (Sr. 214/49)	działalność w organizacji WiN na terenie powiatu dębickiego; kierowanie Strażą przy Radzie WiN Dębica; współudział w zastrzeleniu wójta gminy Dębica – Henryka Dybowskiego	11 IV 1949 r.	15 lat (cząstkowa kara śmierci), wyrok zamienio- ny na podstawie ustawy z dn. 22 II 1947 r. o amne- stii na karę 15 lat więzienia	prokurator
19	Eugeniusz Sroka, s. Wojciecha, ur. 19 VII 1920 r.	AIPN Rz, 107/1366 (Sr. 410/52)	udział w wykonaniu wyroku śmierci na burmistrzu Białzowej – Stanisławie Marczaku	14 I 1953 r.	15 lat (cząstkowa kara śmierci), wyrok zlagodzo- ny przez NSW na karę 2 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego
20	Leon Stec, s. Józefa, ur. 31 V 1888 r.	AIPN Rz, 137/1-7 (Sr. 152/48)	kierowanie organizacją WiN (w tym Informacją) na terenie powiatu krosieńskiego	7 V 1948 r.	kara śmierci, wyrok złago- dzony przez NSW na karę 15 lat więzienia	prokurator

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
21	Władysław Strączak, s. Jana, ur. 27 VI 1908 r.		kierowanie organizacją WiN (w tym Informacją) na terenie powiatu krosińskiego	7 V 1948 r.	kara śmierci, wyrok złagodzony przez NSW na karę 15 lat więzienia	prokurator
22	Stanisław Szczepkowski, s. Kazimierza, ur. 30 X 1903 r.	AIPN Rz, 107/1400 (Sr. 19/53)	współpraca z oddziałem Antoniego Żubryda, ps. „Zuch”, współdziałal w zastrzeleniu 3 żołnierzy ACz w Strachocinie, powiat sanocki	28 I 1953 r.	15 lat (częstkowa kara śmierci), wyrok zamieniony na podstawie ustawy z dn. 22 II 1947 r. o amnestii na karę 15 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego
23	Andrzej Szczypta, s. Józefa, ur. 14 X 1923 r.	AIPN Rz, 107/1075 (Sr. 255/50)	działalność w oddziale Jana Kurasia, ps. „Ogień”, na terenie województw rzeszowskiego i krakowskiego, zastrzelenie Marii Barasiak i Kazimierzy Cabały, udział w potyczce z WP i ACz w Grybowie, w czasie której zginął oficer ACz	27 I 1950 r.	kara śmierci, na skutek rewizji wyrok został uchylony, ostatecznie wymierzono karę dożywotniego więzienia	przewodniczący składu orzekającego
24	Henryk Tadla, s. Stanisława, ur. 20 III 1923 r.	AIPN Rz, 107/1413 (Sr. 40/53)	działalność w organizacji Polskie Powstańcze Siły Zbrojne na terenie województwa rzeszowskiego; dezercja z UB w Dębicy	5 IV 1953 r.	kara śmierci, wyrok złagodzony przez NSW do 12 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego
25	Jan Tkacz, s. Feliksa, ur. 17 XII 1913 r.	AIPN Rz, 107/1347 (Sr. 328/52)	kierowanie organizacją WiN na terenie gminy Grodzisko Dolne, powiat łańcucki	23 X 1952 r.	kara śmierci, Rada Państwa zamieniła karę na dożywotnie więzienie	przewodniczący składu orzekającego
26	Stanisław Wojnarowicz, s. Józefa, ur. I III 1921 r.	AIPN Rz, 107/1158 (Sr. 597/50)	działalność w organizacji NOW na terenie powiatów łańcuckiego i przeworskiego	brak daty	dożywotnie więzienie (pięciokrotna częstkowa kara śmierci), wyrok zamieniony na podstawie ustawy z dn. 22 II 1947 r. o amnestii na karę 15 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego

Biogramy

(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
27	Wiesław Woszczak, s. Wincentego, ur. 1 I 1930 r.	AIPN Rz, 107/1413 (Str. 40/53)	działalność w organizacji Polskie Powstanie Sily Zbrojne na tere- nie województwa rzeszowskiego	5 IV 1953 r.	kara śmierci, wyrok złago- dzony przez NSW do 15 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego
28	Kazimierz Zakrzew- ski, s. Władysława, ur. 21 IX 1923 r.	AIPN Rz, 107/1413 (Str. 40/53)	działalność w organizacji Polskie Powstanie Sily Zbrojne na terenie Przemysła	5 IV 1953 r.	kara śmierci, wyrok złago- dzony przez NSW do kary 7 lat więzienia	przewodniczący składu orzekającego
29	Jan Zasadziński, s. Rozalii, ur. 21 I 1905 r.	AIPN Rz, 107/1466 (Str. 214/53)	udzielanie pomocy przez zapew- nienie kwatery i wyżywienia oraz kontaktów z innymi szpiegowi wywiadu amerykańskiego Ja- nowi Farbotnikowi, ps. „Niedź- wiedz”, oraz przechowywanie nielegalnej literatury	23 XII 1952 r.	kara śmierci, postanowie- niem NSW sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania przez sąd I instancji, po ponownym rozpoznaniu sprawy skaza- ny na karę 8 lat więzienia, ustratę praw publicznych i obywatelskich praw hono- rowych na 2 lata i przepadek całego mienia	przewodniczący składu orzekającego